

ŠETŘENÍ ÚVĚROVÝCH PODMÍNEK BANK ŘÍJEN

Sekce finanční stability

Sekce měnová
Odbor měnové politiky a fiskálních analýz

2019

I. ÚVOD A SHRNUTÍ

Šetření úvěrových podmínek zachycuje názory bank na změnu nabídky úvěrů prostřednictvím úvěrových standardů a podmínek a na změnu poptávky po úvěrech u nefinančních podniků a domácností. Informace shrnuje výsledky 30. kola šetření za třetí čtvrtletí 2019 a očekávání bank v uvedených oblastech pro čtvrté čtvrtletí 2019. Šetření bylo provedeno v období od 2. do 17. září 2019 a zúčastnilo se ho 21 bank, které mají rozhodující podíl na bankovním úvěrovém trhu.¹

Dle výsledků říjnového šetření se úvěrové standardy ve třetím čtvrtletí 2019 u úvěrů nefinančním podnikům nadále výrazněji neměnily. Ve směru uvolnění standardů působila příznivá likviditní situace bank a konkurenční tlak. Přetrvává však vnímání zvýšených rizik pro výhled některých odvětví. Poptávka nefinančních podniků po úvěrech vzrostla. Úvěrové standardy u úvěrů na bydlení malá část bankovního trhu zpřísnila. To souviselo zejména s úpravou interních procesů některých bank a doladováním plnění makroobezřetnostních doporučení ČNB týkajících se ukazatelů DTI a DSTI. Poptávka po úvěrech na bydlení se zvýšila v rozsahu 18 % čistého tržního podílu. U úvěrů na spotřebu se standardy ani poptávka v zásadě nezměnily. Pro čtvrté čtvrtletí 2019 očekává část bankovního trhu další zpřísnění úvěrových standardů u úvěrů na bydlení a na spotřebu, poptávka po úvěrech na bydlení se přitom mírně zvýší. U úvěrů nefinančním podnikům banky ve čtvrtém čtvrtletí neočekávají změnu úvěrových standardů ani poptávky po úvěrech.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

Úvěrové standardy (představující vnitřní kritéria nastavení úvěrové politiky bank) zůstaly u **úvěrů nefinančním podnikům** ve třetím čtvrtletí 2019 v zásadě beze změny. Na uvolnění standardů přitom působila příznivá likviditní situace bank a konkurenční tlak. To se projevilo jak v segmentu velkých podniků, tak i v segmentu malých a středních podniků. Opačným směrem však měla vliv zvýšená rizika spojená s výhledem některých odvětví, jejichž vnímání se ve třetím čtvrtletí nezměnilo. Úvěrové podmínky (představující vzájemná ujednání mezi věřitelem a dlužníkem v konkrétních úvěrových smlouvách) se v souhrnu rovněž neměnily. Průměrné úrokové marže (vyjádřené rozpětím úrokové sazby z úvěrů podnikům a příslušných tržních sazeb) i marže u rizikovějších úvěrů zůstaly na úrovni předchozího období. U malé části bankovního trhu se dále uvolnily podmínky u splatnosti úvěrů.

Poptávka podniků po úvěrech se ve třetím čtvrtletí zvýšila v rozsahu 22 % čistého tržního podílu. Banky přitom v předchozím kole šetření změnu poptávky neočekávaly. U části trhu vzrostla poptávka velkých podniků po dlouhodobých úvěrech za účelem financování fixních investic a fúzí/akvizic. Naopak poptávka podniků po financování provozního kapitálu poklesla. Ve čtvrtém čtvrtletí 2019 bankovní trh neočekává v segmentu podnikových úvěrů výraznější změnu úvěrových standardů ani poptávky po úvěrech.

¹ Šetření zahrnovalo 22 otázek, které se týkaly úvěrových standardů bank, podmínek spojených se schvalováním úvěrů a bankami vnímané poptávky po úvěrech včetně příslušných faktorů. Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech vyjádřeny ve formě čistého tržního podílu. Ten je vypočten jako rozdíl mezi tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvedly zpřísnění standardů/podmínek (či pozorovaly růst poptávky) a tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Kladná/záporná hodnota čistého tržního podílu indikuje souhrnné zpřísnění/uvolnění standardů, resp. podmínek či celkový růst/pokles poptávky po úvěrech. Data v excelovských souborech včetně dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek budou dostupná na webových stránkách ČNB: (<https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>).

II.2 DOMÁCNOSTI

Úvěrové standardy u **úvěrů na bydlení** se ve třetím čtvrtletí 2019 u malé části bankovního trhu zpřísnily (18 % čistého tržního podílu). Zpřísnění standardů souviselo s úpravou interních procesů některých bank a doladováním plnění makrobezpečnostního doporučení ČNB ohledně ukazatelů DTI a DSTI. Malá část bankovního trhu rovněž vnímala zvýšená rizika spojená s očekávaným výhledem celkové ekonomické situace. Na uvolnění úvěrových standardů naopak působilo snížení nákladů financování bank vlivem poklesu dlouhodobých úrokových sazeb finančního trhu a konkurenční tlak. Banky v souhrnu indikovaly neměnnost úvěrových podmínek. Průměrné úrokové marže a v menší míře i marže u rizikovějších úvěrů přitom vzrostly. Poptávka domácností po úvěrech na bydlení se ve třetím čtvrtletí zvýšila v rozsahu 18 % čistého tržního podílu, což bylo zhruba v souladu s očekáváním bank z předchozího šetření. Na zvýšení poptávky působilo především snížení úrokových sazeb v tomto segmentu úvěrového trhu. Poptávka je v podmínkách zpřísněných úvěrových limitů účinných od čtvrtého čtvrtletí 2018 tlumena vysokými cenami rezidenčních nemovitostí. Ve čtvrtém čtvrtletí pouze malá část trhu předpokládá další zpřísnění standardů a zvýšení poptávky po úvěrech na bydlení (15 %, resp. 12 % čistého tržního podílu).

U **úvěrů na spotřebu** se úvěrové standardy ve třetím čtvrtletí výrazněji nezměnily. Na zpřísnění standardů přitom působilo vnímání zvýšených rizik spojených s očekávaným oslabením ekonomické aktivity a rizik ohledně bonity domácností. Úvěrové podmínky banky ponechaly v souhrnu beze změny. Průměrné úrokové marže a marže u rizikovějších úvěrů se po předchozím snižování nezměnily. Poptávka domácností po úvěrech na spotřebu zůstala dle očekávání téměř nezměněna a obdobný vývoj banky předpokládají i v závěru letošního roku. Úvěrové standardy se ve čtvrtém čtvrtletí zpřísní (v rozsahu 24 % čistého tržního podílu).

V segmentu **úvěrů živnostníkům** se úvěrové standardy nezměnily, ve čtvrtém čtvrtletí však část bankovního trhu předpokládá jejich zpřísnění. Poptávka živnostníků po úvěrech vzrostla, ve čtvrtém čtvrtletí banky další růst neočekávají.

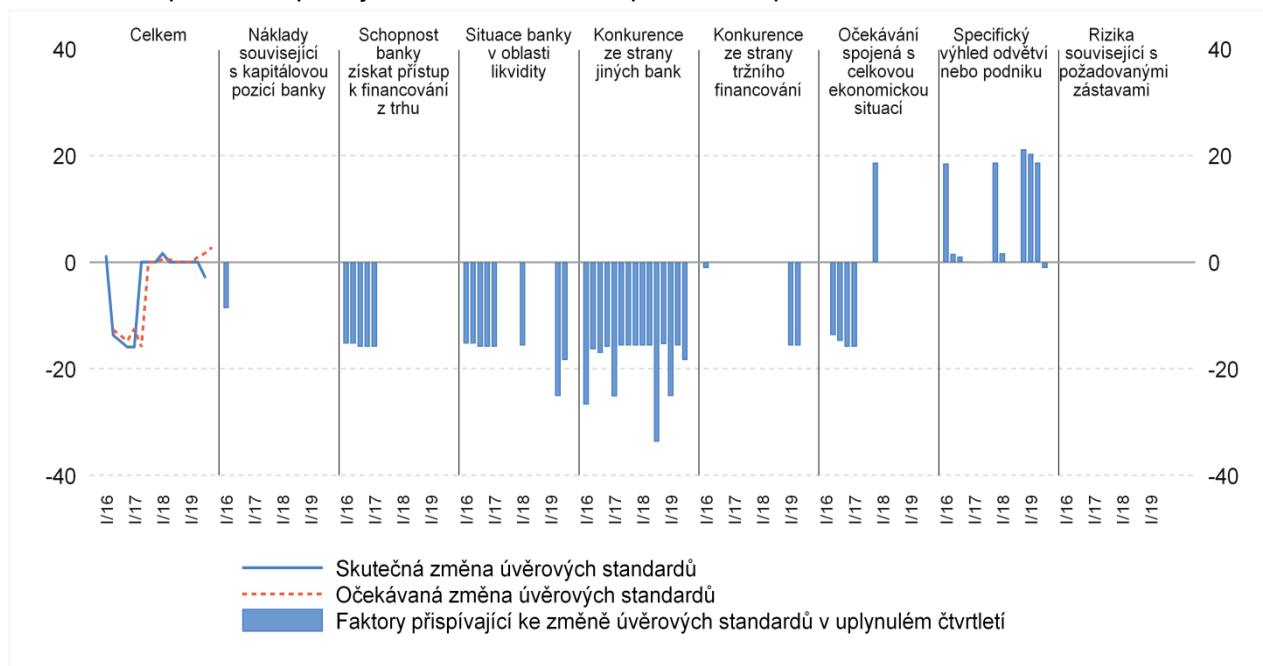
Odpovědi na **dodatečné otázky** ohledně vývoje **úvěrů nerezidentským nefinančním podnikům** ukazují, že úvěrové standardy a poptávka po úvěrech se ve třetím čtvrtletí neměnily. Dodatečné otázky týkající se **očekávaných úvěrových ztrát bank** indikují, že část bankovního trhu očekává ve čtvrtém čtvrtletí 2019 zvýšení míry úvěrových ztrát u podnikových úvěrů a u úvěrů na spotřebu. V segmentu úvěrů na bydlení naopak část bankovního trhu indikuje pokles míry očekávaných úvěrových ztrát.

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚŘŮ NEFINANČNÍM PODNIKŮM

Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěřů nefinančním podnikům

(otázky 1, 2 a 6)

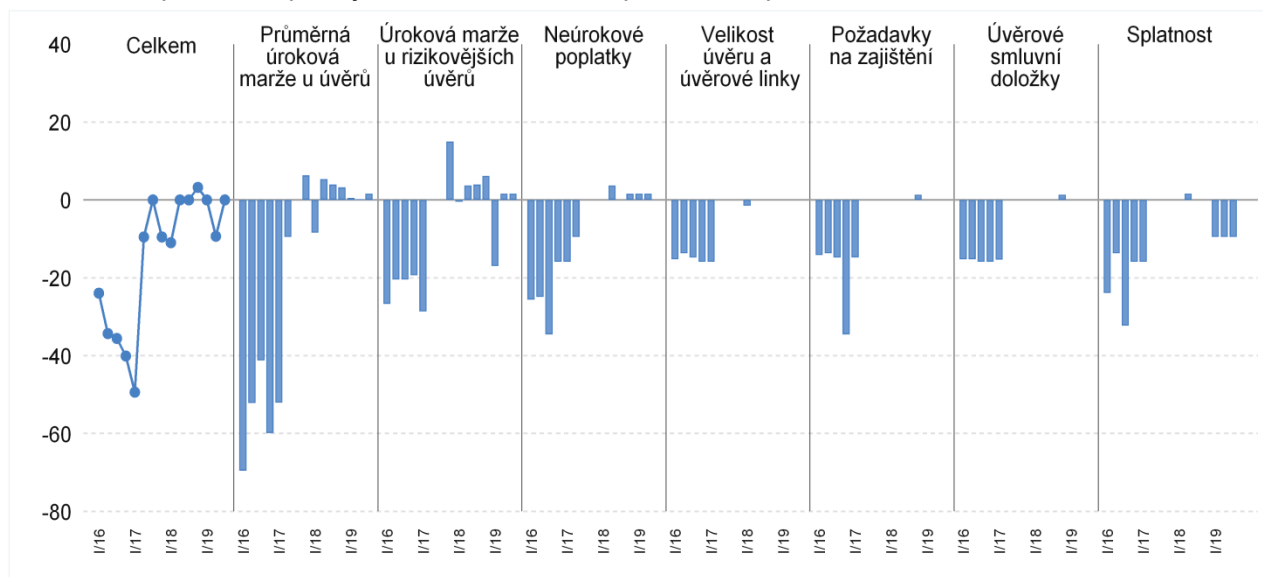
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěřů nefinančním podnikům

(otázka 3)

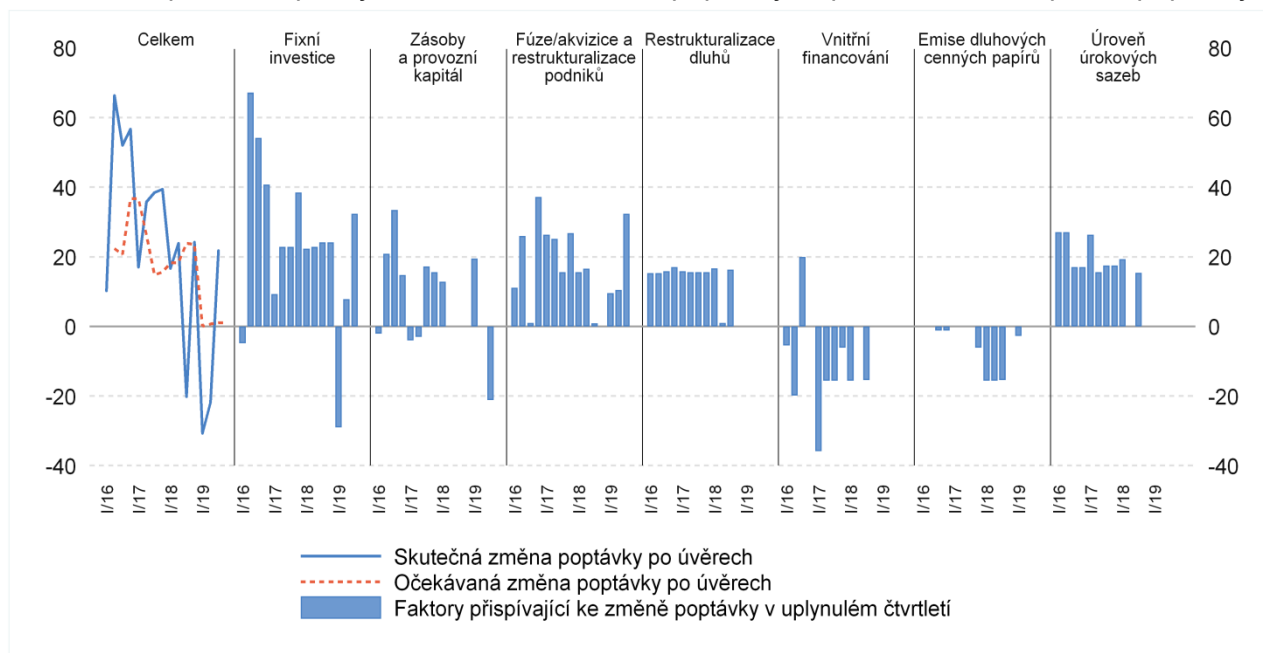
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech

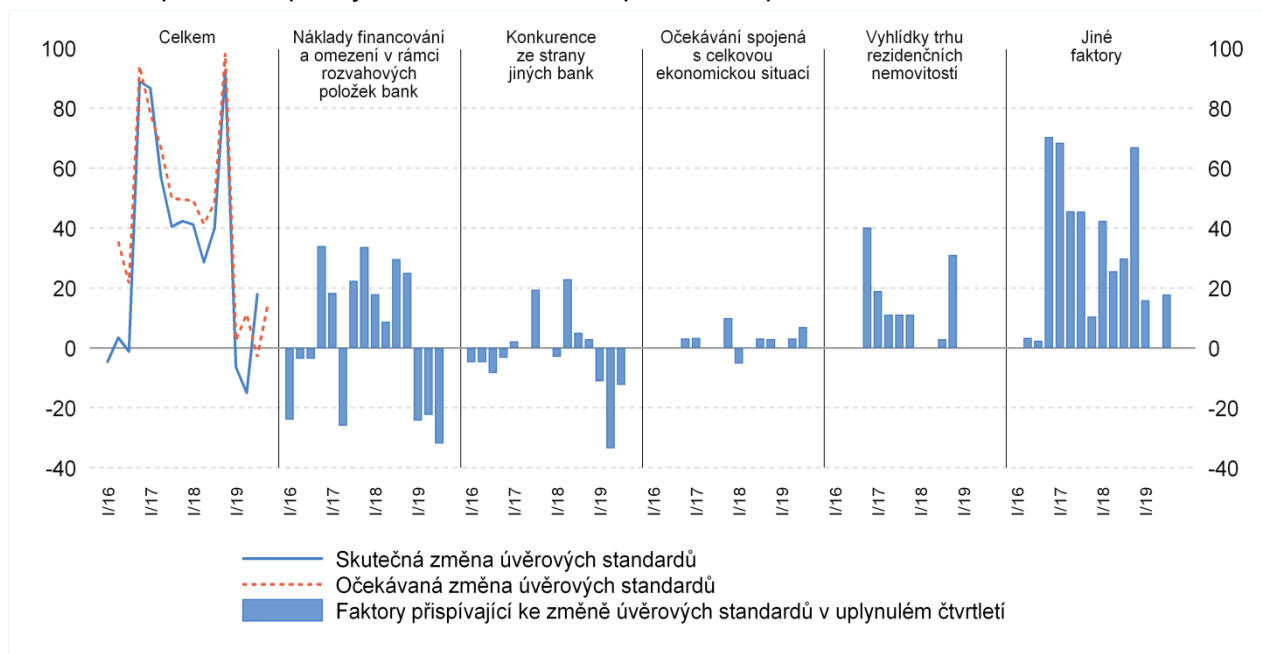
(otázky 4, 5 a 7)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚŘŮ NA BYDLENÍ**Graf 4** Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení

(otázky 8, 9 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

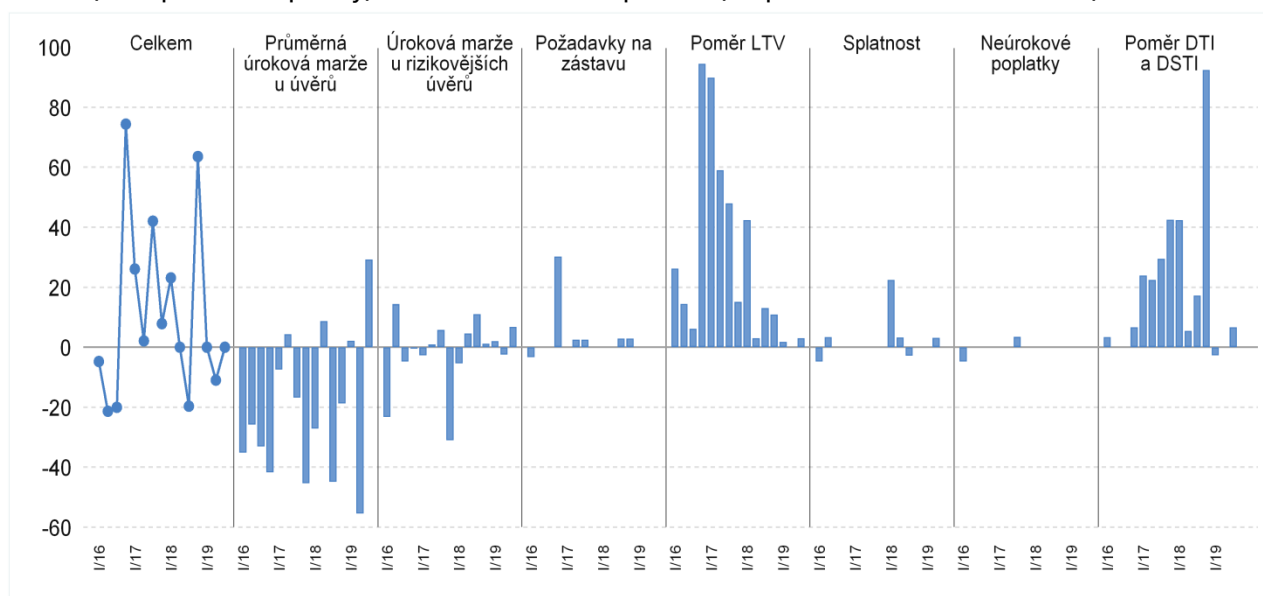

Poznámka: Jiné faktory zahrnují v posledním období zejména implementaci makrobezpečnostních opatření ČNB.

Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení

(otázka 10)

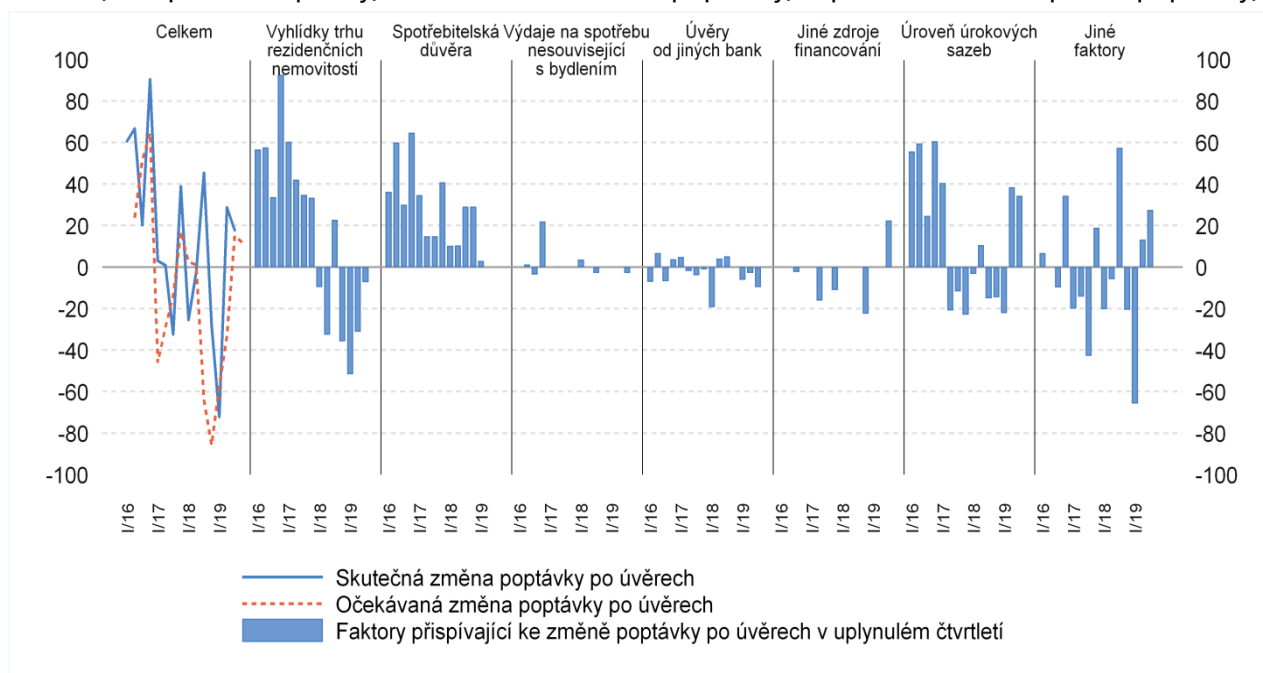
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení

(otázky 13, 14 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

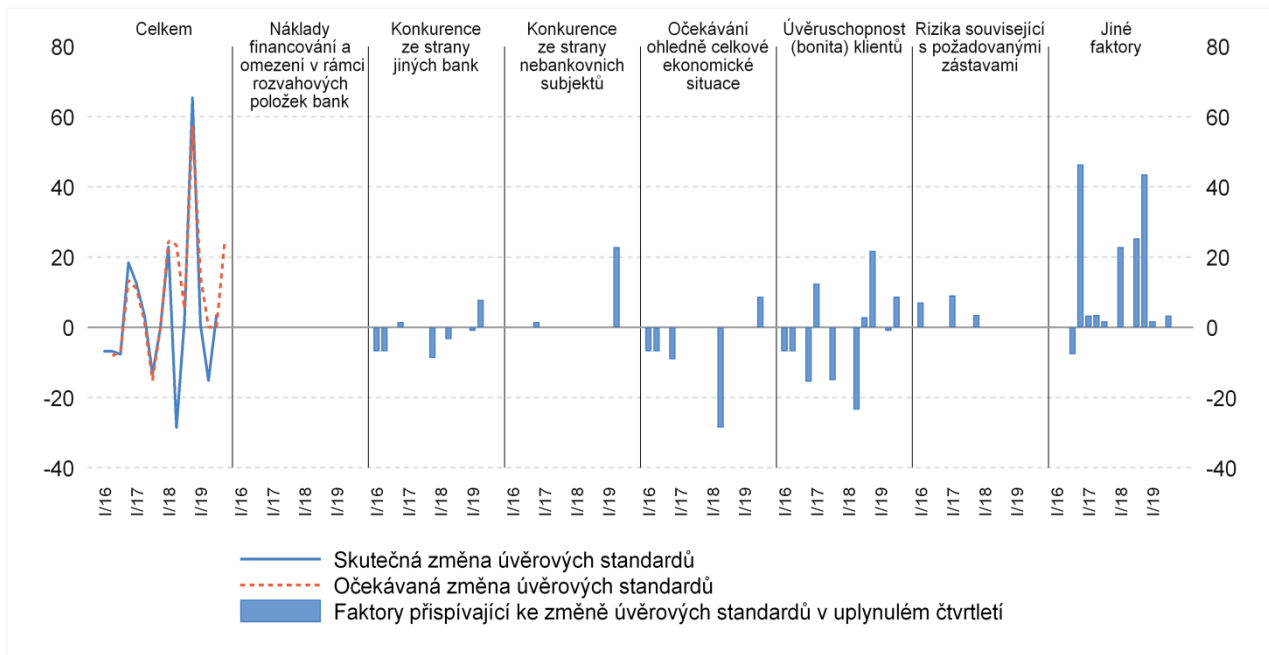

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚŘŮ NA SPOTŘEBU

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u úvěřů na spotřebu

(otázky 8, 11 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

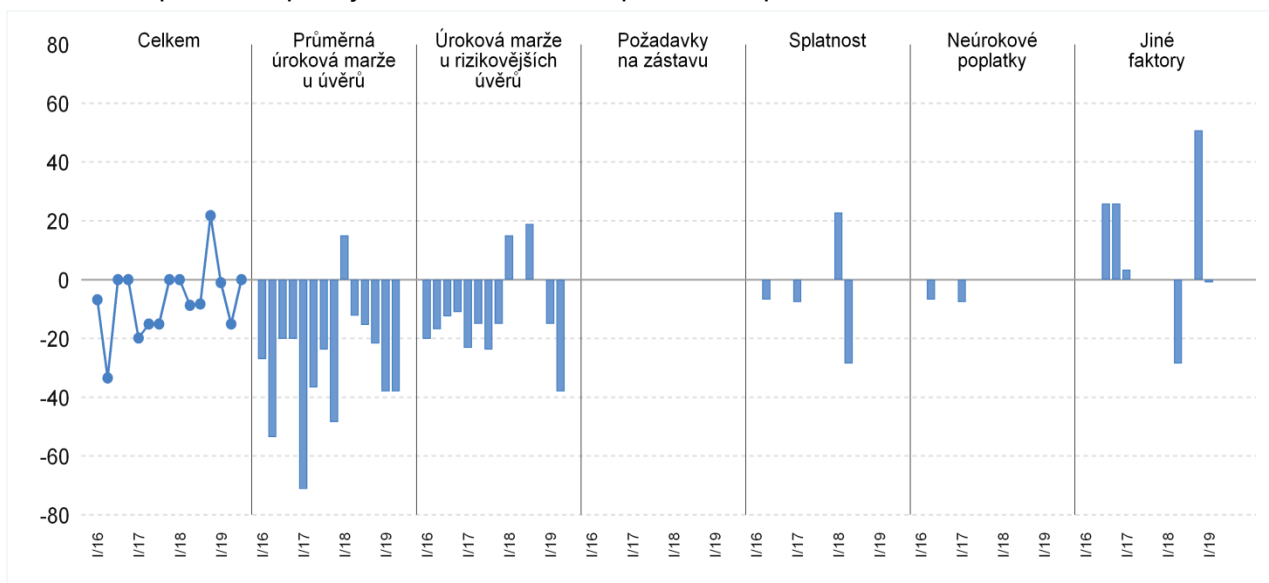

Poznámka: Jiné faktory zahrnují v posledním období zejména implementaci legislativních a makroobezřetnostních opatření ČNB.

Graf 8 Změny podmínek při schvalování úvěřů na spotřebu

(otázka 12)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 9 Změny poptávky domácností po úvěrech na spotřebu

(otázky 13, 15 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

